

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

Plán péče o přírodní památku Osinalické bučiny

**na období
2022–2035**

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

Plán péče je odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany ve zvláště chráněném území a na zabezpečení zvláště chráněného území před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. Plán péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Pro fyzické ani právnické osoby není závazný. Realizaci plánu péče zajišťuje orgán ochrany přírody příslušný ke schválení péče, a to v součinnosti s vlastníky a nájemci dotčených pozemků postupy podle § 68 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Obsah

1. Základní údaje o zvláště chráněném území	1
1.1 Základní identifikační údaje	1
1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR	1
1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí	1
1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma	2
1.5 Překryv území s jiným typem ochrany	2
1.6 Kategorie IUCN	2
1.7 Předmět ochrany ZCHÚ	2
1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu	2
1.7.2 Předmět ochrany – současný stav	3
1.8 Cíl ochrany	4
2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany	5
2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů	5
2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů	5
2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů	5
2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti	7
2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti	7
2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy	8
2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch	8
2.4.1 Základní údaje o lesích na lesních pozemcích	8
2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochrannářských zásahů do území a závěry pro další postup	9
2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize	11
3. Plán zásahů a opatření	12
3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ	12
3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání	12
3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území	13
3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností	14
3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu	14
3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území	14
3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností	14
3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území	15
3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území	15
4. Závěrečné údaje	16
4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností)	16
4.2 Použité podklady a zdroje informací	16
4.3 Seznam používaných zkratk	17
4.4. Podklady pro plán péče zpracoval	17
5. Přílohy	18

1. Základní údaje o zvláště chráněném území

1.1 Základní identifikační údaje

evidenční číslo: 2191
kategorie ochrany: přírodní památka
název území: Osinalické bučiny
druh právního předpisu, kterým bylo území vyhlášeno: vyhláška
orgán, který předpis vydal: Správa CHKO Kokořínsko
číslo předpisu: 3/2002
datum platnosti předpisu: 19. 11. 2002
datum účinnosti předpisu: 24. 12. 2002

1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR

kraj: Liberecký
okres: Česká Lípa
obec s rozšířenou působností: Česká Lípa
obec s pověřeným obecním úřadem: Doksy
obec: Dubá
katastrální území: Zakšín

Příloha:

M1 – Orientační mapa s vyznačením území

1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí

Zvláště chráněné území:

Katastrální území: 790516, Zakšín

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
1149/16		lesní pozemek		75100	75100
Celkem					75100

Ochranné pásmo:

Ochranné pásmo není vyhlášené, je jím tedy dle § 37 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. území do vzdálenosti 50 metrů od hranic zvláště chráněného území.

Příloha:

M2 – Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma

1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma

Druh pozemku	ZCHÚ plocha v ha	Vyhlášené OP plocha v ha	Způsob využití pozemku	ZCHÚ plocha v ha
lesní pozemky	7,51			
vodní plochy			zamokřená plocha	
			rybník nebo nádrž	
			vodní tok	
trvalé travní porosty				
orná půda				
ostatní zemědělské pozemky				
ostatní plochy			neplodná půda	
			ostatní způsoby využití	
zastavěné plochy a nádvoří				
plocha celkem	7,51			

1.5 Překryv území s jiným typem ochrany

národní park:
chráněná krajinná oblast (včetně zóny):	Kokořínsko – Máchův kraj, II. zóna
překryv s jiným typem ochrany:	CHOPAV Severočeská křída
mezinárodní statut ochrany:
<u>Natura 2000</u>	
ptačí oblast:
evropsky významná lokalita:	CZ0214013 Kokořínsko

1.6 Kategorie IUCN

IV - území pro péči o stanoviště/druhy

1.7 Předmět ochrany ZCHÚ

1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu

Ochrana bučiny s bohatým zastoupením zvláště chráněných druhů orchidejovitých rostlin, a to zejména vstavače nachového (*Orchis purpurea*), kruštíku růžkatého (*Epipactis muelleri*), korállice trojklané (*Corallorhiza trifida*) a okrotice bílé (*Cephalanthera damasonium*).

1.7.2 Předmět ochrany – současný stav

A. ekosystémy

ekosystém	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému	kód předmětu ochrany*
L5.3 Vápnomilné bučiny	100	<p>Na většině chráněného území je lesní porost na vápnitém pískovci, kde ve stromovém patře převládá buk lesní (<i>Fagus sylvatica</i>) s příměsí dalších listnatých dřevin, a to zejména dubu zimního (<i>Quercus petraea</i>) a lípy srdčité (<i>Tilia cordata</i>). Na části území se vyskytuje také rozvolněná doubrava s příměsí modřínu opadavého (<i>Larix decidua</i>), borovice lesní (<i>Pinus sylvestris</i>), buku lesního (<i>Fagus sylvatica</i>) a habru obecného (<i>Carpinus betulus</i>).</p> <p>V keřovém patře se zde kromě hojného bukového nárostu vyskytuje také nárost habrový, lipový, klenový a babykový.</p> <p>Bylinné patro je spíše chudé (zejména zmlazení listnatých dřevin), ale na místech výstupů vápnitých pískovců se počet druhů výrazně zvyšuje a je zde zastoupeno také několik vzácných druhů, především z čeledi <i>Orchidaceae</i>. Kromě těchto druhů jsou zde zaznamenány i druhy hájové, např. medovník meduňkolistý (<i>Melittis melissophyllum</i>), hrachor černý (<i>Lathyrus niger</i>) nebo místy až expanzivní konvalinka vonná (<i>Convallaria majalis</i>).</p>	a

B. druhy

druh	stupeň ohrožení**	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace	kód předmětu ochrany*
vstavač nachový (<i>Orchis purpurea</i>)	EN	Rozvolněná vápnomilná bučina. V současné době stabilní populace (nižší desítky, v roce 2020 min. 30 ks, z toho 10 kvetoucích – dle Nálezové databáze ochrany přírody).	a
korállice trojklaná (<i>Corallorhiza trifida</i>)	VU	Rozvolněná vápnomilná bučina. Zmiňována historicky. Dle předchozího plánu péče „početnost kolísá, slabá populace v řádu několika ks“ – nevěrohodný údaj, vyžaduje ověření.	a
kruštík růžkatý (<i>Epipactis muelleri</i>)	VU	Rozvolněná vápnomilná bučina. Zmiňován historicky. Dle předchozího plánu péče „vitální, početnost není známa, cca 100 jedinců“ – nevěrohodný údaj, pravděpodobná záměna s běžnějším druhem kruštíku (kruštíkem široolistým <i>Epipactis helleborine</i>), vyžaduje ověření.	a
okrotice bílá (<i>Cephalanthera damasonium</i>)	NT	Rozvolněná vápnomilná bučina. Roztroušeně (často na stejných plochách jako <i>Orchis purpurea</i>). Stabilní populace.	a

**stupeň ohrožení dle Červeného seznamu ČR. Cévnaté rostliny. (Grulich & Chobot 2017):

EN – ohrožený, VU – zranitelný, NT – téměř ohrožený

*kód předmětu ochrany:

a = předmět ochrany spadá pod definici předmětu ochrany dle zřizovacího předpisu ZCHÚ

1.8 Cíl ochrany

A. ekosystémy

ekosystém	cíl ochrany	indikátory cílového stavu
L5.3 Vápnomilné bučiny	Les přírodě blízký s účelovými zásahy na podporu biodiverzity.	<ul style="list-style-type: none">• rozloha ekosystému (min. 7 ha)• přítomnost vstavače nachového (<i>Orchis purpurea</i>) a okrotice bílé (<i>Cephalanthera damasonium</i>)• mrtvé ležící i stojící dřevo (kromě aktivních kůrovcových stromů a stromů ohrožujících bezpečnost na přilehlé silnici) je v plném rozsahu ponecháváno k zetlení• klasifikace stupně přirozenosti „les přírodě blízký“

B. druhy

druh	cíl ochrany	indikátory cílového stavu
vstavač nachový (<i>Orchis purpurea</i>)	Zachování životaschopné populace vstavače nachového.	<ul style="list-style-type: none">• počet kvetoucích jedinců (min. 10)
korállice trojklaná (<i>Corallorhiza trifida</i>)	Přítomnost druhu korállice trojklaná.	<ul style="list-style-type: none">• pozitivní záznam druhu
kruštík růžkatý (<i>Epipactis muelleri</i>)	Přítomnost druhu kruštík růžkatý.	<ul style="list-style-type: none">• pozitivní záznam druhu
okrotice bílá (<i>Cephalanthera damasonium</i>)	Zachování životaschopné populace okrotice bílé.	<ul style="list-style-type: none">• počet kvetoucích jedinců (min. 30)

2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany

2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů

2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů

Jihovýchodní svahy vrchu Skaliska v blízkosti Osinalického sedla. Jedná se o území cca 1 km severovýchodně od obce Medonosy. Podklad je tvořen slabě až středně zrnitými vápnitými pískovci jizerského souvrství české křídové pánve. Jako půda se zde uplatňuje pararendzina s kambizemí ve svrchní poloze s šedou jílovitohlinitou skeletovitou zeminou hrudkovité struktury a občasnými menšími balvany původní horniny.

S ohledem na nízkou nadmořskou výšku a výsušný podklad mají Osinalické bučiny velmi chudé bylinné patro, na místech výstupů vápnitých pískovců se výrazně zvyšuje počet druhů. Na části území se vyskytuje rozvolněná doubrava. Hlavním biotopem jsou vápnomilné bučiny s dominantou buku a příměsí dalších dřevin. Jedná se o vzrostlý bukový porost se zmlazením. Bylinné patro má nízkou pokryvnost, ale je zde zastoupena řada vzácných druhů, především z čeledi *Orchideaceae*. Kromě těchto druhů jsou zde zaznamenány i druhy hájové např. medovník meduňkolistý (*Melittis melissophyllum*) nebo hrachor černý (*Lathyrus niger*), typické spíše pro teplomilné doubravy. Území památky vykazuje velkou druhovou pestrost hub, a to především vzácných mykorhizních i dřevožijných druhů vázaných na přirozené bukové porosty s množstvím tlejícího dřeva (Kříž 2020; Halda & Halda 2018). Ze zoologického pohledu jsou zde dostatečně zachovány doupné stromy pro hnízdící ptactvo (např. holuby doupnáky – *Columba oenas*) a netopýry. Předpokládá se zde také zastoupení bezobratlých živočichů vázaných na mrtvé dřevo. Inventarizační průzkumy zaměřené na faunu území ještě nebyly provedeny.

2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů

druh	kategorie podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.	stupeň ohrožení*	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
ROSTLINY			
korállice trojkланá (<i>Corallorhiza trifida</i>)	silně ohrožený	VU	Rozvolněná vápnomilná bučina. Zmiňována historicky. Dle předchozího plánu péče „početnost kolísá, slabá populace v řádu několika ks“ – nevěrohodný údaj, vyžaduje ověření.
kruštík růžkatý (<i>Epipactis muelleri</i>)	silně ohrožený	VU	Rozvolněná vápnomilná bučina. Zmiňován historicky. Dle předchozího plánu péče „vitální, početnost není známa, cca 100 jedinců“ – nevěrohodný údaj, pravděpodobná záměna s běžnějším druhem kruštíku (kruštíkem širolistým <i>Epipactis helleborine</i>), vyžaduje ověření.
medovník meduňkolistý (<i>Melittis melissophyllum</i>)	ohrožený	LC	Na mírnějších svazích s jihojihovýchodní expozicí. Roztroušeně.

druh	kategorie podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.	stupeň ohrožení*	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
okrotice bílá (<i>Cephalanthera damasonium</i>)	ohrožený	NT	Rozvolněná vápnomilná bučina. Roztroušeně (často na stejných plochách jako vstavač nachový (<i>Orchis purpurea</i>)). Stabilní populace.
vstavač nachový (<i>Orchis purpurea</i>)	silně ohrožený	EN	Rozvolněná vápnomilná bučina. V současné době stabilní populace (nižší desítky, v roce 2020 min. 30 ks, z toho 10 kvetoucích – dle Nálezové databáze ochrany přírody).
HOUBY			
čirůvka růžovolupenná (<i>Tricholoma orirubens</i>)		VU	Pod buky (Kříž 2020).
helmovka dvojná (<i>Mycena diosma</i>)		EN	V listí pod buky a břízami (Kříž 2020).
hnojník strakatý (<i>Coprinus picaceus</i>)		VU	V listí pod buky, lipami a habry (Kříž 2020).
holubinka skvrnitá (<i>Russula maculata</i>)		VU	Pod buky a habry (Kříž 2020).
holubinka sluneční (<i>Russula solaris</i>)		VU	V bučině na humózních půdách (Kříž 2020).
chřapáč Quéletův (<i>Helvella queletii</i>)		VU	Pod listnáči i jehličnany na vápnitých půdách (Kříž 2020).
ježatec různozubý (<i>Creolophus cirrhatus</i>)		NT	Na bukovém pařezu. (Kříž 2020).
kukmák dřevní (<i>Volvariella caesiointacta</i>)	silně ohrožený	VU	Na ztrouchnivělém pařezu habru a na torzu buku (Kříž 2020).
outkovka žlutavá (<i>Diplomitoporus flavescens</i>)		EN	Na tlejícím kmeni borovice (Kříž 2020).
pórnatka placentová (<i>Rhodonia placenta</i>)		EN	Na tlejícím pařezu asi modřinu (Kříž 2020).
pórnatka třísnitá (<i>Junghuhnia lacera</i>)		NT	Na ležící větvi buku (Kříž 2020).
<i>Pseudevernia furfuracea</i>		NT	Buk lesní (Halda & Halda 2018).
ryzec řídkolupenný (<i>Lactarius ruginosus</i>)		EN	Pod buky (Kříž 2020).
<i>Strangospora pinicola</i>		NT	Trouchnivé dřevo. Roztroušeně (Halda & Halda 2018).
šťavnatka rezavějící (<i>Hygrophorus discoxanthus</i>)		EN	Pod buky a břekem (Kříž 2020).
štítočka huňatá (<i>Pluteus hispidulus</i>)		VU	Na ležícím trouchnivějícím kmeni buku (Kříž 2020).
štítočka síťnatá (<i>Pluteus leoninus</i>)		EN	Na ležícím trouchnivějícím kmeni buku (Kříž 2020).
štítočka Thomsonova (<i>Pluteus thomsonii</i>)		EN	Na pařezu dubu (Kříž 2020).
vláknice dymnívková (<i>Inocybe corydalina</i>)		NT	Pod buky (Kříž 2020).
vláknice jablečná (<i>Inocybe fraudans</i>)		VU	Na vápnitých půdách (Kříž 2020).
vláknice jurská (<i>Inocybe adaequata</i>)		EN	Pod buky, modřiny a borovicí (Kříž 2020).
ŽIVOČICHOVÉ			
batolec červený (<i>Apatura ilia</i>)	ohrožený		Ojedinelé pozorování (3 jedinci, r. 2018).
batolec duhový (<i>Apatura iris</i>)	ohrožený		Ojedinelé pozorování (2 jedinci, r. 2018).
holub doupňák (<i>Columba oenas</i>)	silně ohrožený	VU	Opakovaná pozorování.

* dle červených seznamů ČR (Cévnaté rostliny, houby, lišejníky, bezobratlí, obratlovci: EN – ohrožený, VU – zranitelný, NT – téměř ohrožený, LC – málo dotčený
(Grulich & Chobot 2017, Holec et al. 2006, Liška & Palice 2010, Hejda et al. 2017, Chobot & Němec 2017)

2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti

a) abiotické disturbanční činitele

Během posledních suchých let je zde viditelné prosychání zejména jehličnatých druhů dřevin (smrk, borovice, modřín), což v kombinaci s biotickými činiteli (kůrovci) vede až k jejich hynutí.

b) biotické disturbanční činitele

V současnosti se projevují hlavně škody žírem lýkožroutů na smrku ztepilém. Ten zde tvoří významnou složku stromového patra v porostní skupině 5Aa12a/2. Dochází tu také k okusu zmlazujících listnatých dřevin spárkatou zvěří. Současné škody zvěří sice umožňují odrůstání bukového zmlazení, ale snižují potenciál obnovy dalších méně zastoupených listnatých dřevin (např. lip a javorů).

2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti

a) ochrana přírody

Území je chráněno již od roku 1976, kdy se stalo součástí chráněné krajinné oblasti Kokořínsko, vyhlášené výnosem Ministerstva kultury ČSR ze dne 19. 3. 1976 (nově byla vyhlášena nařízením vlády v roce 2014 jako chráněná krajinná oblast Kokořínsko – Máchův kraj).

Přírodní památka zde pak byla vyhlášena v roce 2002, a to vyhláškou Správy CHKO Kokořínsko ze dne 19. 11. 2002.

Toto zvláště chráněné území je také součástí evropsky významné lokality Kokořínsko, která byla vymezena v rámci tvorby soustavy evropsky významných chráněných území NATURA 2000.

b) lesní hospodářství

Lesy chráněného území jsou významně ovlivněny lidskými zásahy. Před vyhlášením přírodní památky zde probíhalo běžné lesní hospodaření v souladu s lesnickou plánovací dokumentací (lesní hospodářské plány).

Dotčený lesní pozemek byl po soudních sporech vrácen v rámci restitucí. Dostal se tak z vlastnictví státu a práva hospodaření pro společnost Lesy ČR, s.p., do soukromého vlastnictví. Z toho byl obratem vykoupen a v prosinci 2015 zde tak právo hospodaření získala AOPK ČR. Vývoj vlastnických vztahů je nyní ukončen.

V současnosti tak probíhá na území přírodní památky jen omezená hospodářská činnost - účelové zásahy pro podporu biodiverzity a v malé míře též nahodilá těžba.

c) myslivost

Osinalické bučiny jsou součástí honitby Dražejov (CZ5101209115).

Na území přírodní památky nejsou vybudována žádná myslivecká zařízení, ať už určená pro lov zvěře nebo pro její příkrmování.

Současné škody zvěří se projevují okusem zmlazujících listnatých dřevin spárkatou zvěří. Sice je zde umožněno odrůstání bukového zmlazení, ale snižuje se potenciál obnovy dalších méně zastoupených listnatých dřevin (např. lip a javorů). Viditelné je také občasné rytí černé zvěře, a to i v místech výskytu zvláště chráněných druhů rostlin.

2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy

LHP pro LHC AOPK ČR – Liberecký kraj (platnost 2017–2026)

Nařízení vlády č. 85/1981 Sb., o chráněných oblastech přirozené akumulace vod (CHOPAV Severočeská křída)

Nařízení vlády č. 132/2005 Sb., kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit a nařízení vlády č. 318/2013 Sb., příloha č. 59 (EVL Kokořínsko)

OPRL pro PLO č. 18 – Severočeská pískovcová plošina a Český ráj

Plán péče o CHKO Kokořínsko – Máchův kraj (2014–2023)

Souhrn doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu Kokořínsko CZ0214013

2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch

2.4.1 Základní údaje o lesích na lesních pozemcích

Přírodní lesní oblast	18 – Severočeská pískovcová plošina a Český ráj
Lesní hospodářský celek	AOPK ČR – Liberecký kraj, č. 851201
Výměra LHC v ZCHÚ (ha)	7,51 ha
Období platnosti LHP	1. 1. 2017 – 31. 12. 2026
Organizace lesního hospodářství	AOPK ČR, RP Správa CHKO Kokořínsko – Máchův kraj

Přehled výměr a zastoupení souborů lesních typů

Přírodní lesní oblast:				
Soubor lesních typů (SLT)	Název SLT	Přirozená dřevinná skladba SLT	Výměra (ha)	Podíl (%)
0Z	Reliktní bor	BO 9, BR 1, DB	0,02	0,27
3K	Kyselá dubová bučina	BK 6–7, DB 3–4, JD +-1	2,11	28,32
3S	Svěží dubová bučina	BK 6, DB 2, JD 1–2, LP +-1	4,17	55,97
3B	Bohatá dubová bučina	BK 5–6, DB 3, HB 1, JD +-1, JV, KL, LP	1,08	14,50
3U	Javorová jasanina	JS 4, BK 3, JD 1, JV 2, DB, LP, JL, OL	0,07	0,94
Celkem			7,45	100 %

Přirozená dřevinná skladba je převzata z údajů v OPRL pro PLO 18 – Severočeská pískovcová plošina a Český ráj. Zastoupení dřevin je uvedeno v desítkách procent.

Údaj o celkové výměře ve spodním řádku této tabulky se úplně přesně neshoduje s výměrou lesních pozemků dle kap. 1.4 proto, že tyto údaje vycházejí z odlišných podkladů (katastr nemovitostí x OPRL). Drobný rozdíl je však věcně naprosto nevýznamný.

Přílohy:

T1 – Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

M4 – Lesnická mapa typologická

M5 – Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů

2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochrannářských zásahů do území a závěry pro další postup

A. ekosystémy

ekosystém:	L5.3 Vápnomilné bučiny	
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje ekosystému ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
rozloha ekosystému (min. 7 ha)	Dle dat mapování biotopů převyšuje současné rozšíření biotopu 7 ha. Výhledově lze očekávat zachování tohoto stavu.	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
přítomnost vstavače nachového (<i>Orchis purpurea</i>) a okrotice bílé (<i>Cephalanthera damasonium</i>)	Populace vstavače nachového (<i>Orchis purpurea</i>) je stabilní (početnost 15–19 jedinců v letech 2019, 2020 – dle Nálezové databáze ochrany přírody). Je však vhodné intenzivněji pokračovat v managementu pro podporu druhu, a to zejména ve výřezu nárůstu dřevin na plochách s jeho výskytem. Populaci okrotice bílé (<i>Cephalanthera damasonium</i>) je možné v současné době označit za stabilní, dosahuje desítek jedinců.	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
mrtvé ležící i stojící dřevo (kromě aktivních kůrovcových stromů a stromů ohrožujících bezpečnost na přilehlé silnici) je v plném rozsahu ponecháváno k zetlení	Mrtvé dřevo je již v posledních letech v porostech plně ponecháváno, kromě části hmoty z nahodilých a bezpečnostních těžeb. Současné i výhledové účelové hospodaření tedy odpovídá tomuto indikátoru cílového stavu. Stav je tak hodnocen jako „zhoršený“, protože v minulosti mrtvé dřevo nebylo ponecháváno v dostatečném množství.	
	stav:	zhoršený
	trend vývoje:	zlepšující se
klasifikace stupně přirozenosti „les přírodě blízký“	Většina území je klasifikována stupněm přirozenosti „les přírodě blízký“.	
	stav:	zhoršený
	trend vývoje:	zlepšující se

B. druhy

druh:	vstavač nachový (<i>Orchis purpurea</i>)	
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
počet kvetoucích jedinců (min. 10)	V roce 2020 bylo na území nalezeno 10 kvetoucích jedinců (dle Nálezové databáze ochrany přírody), dalších 21 bylo sterilních. Populace je stabilní, životaschopná, i tak je vhodné intenzivněji pokračovat v managementu pro podporu druhu, a to zejména ve výřezu nárůstu dřevin na plochách s jeho výskytem, zásah z března r. 2019 (viz níže) lze označit jako nedostatečný, pouze s malým pozitivním vlivem na populaci vstavače nachového, většina jedinců je nekvetoucích v důsledku silného zastínění.	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý

druh:	korálice trojklaná (<i>Corallorhiza trifida</i>)	
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
pozitivní záznam druhu	Zmiňována historicky. Dle předchozího plánu péče „početnost kolísá, slabá populace v řádu několika ks“ – nevěrohodný údaj, který vyžaduje ověření.	
	stav:	špatný
	trend vývoje:	neznámý

druh:	kruštík růžkatý (<i>Epipactis muelleri</i>)		
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům		
pozitivní záznam druhu	Zmiňován historicky. Dle předchozího plánu péče „ <i>vitální, početnost není známa, cca 100 jedinců</i> “ – nevěrohodný údaj, pravděpodobná záměna s běžnějším druhem kruštíku (kruštíkem širolistým <i>Epipactis helleborine</i>), vyžaduje ověření.		
	stav:	špatný	
	trend vývoje:	neznámý	

druh:	okrotice bílá (<i>Cephalanthera damasonium</i>)		
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům		
počet kvetoucích jedinců (min. 30)	Stabilní populace (často na stejných plochách jako <i>Orchis purpurea</i>), dosahuje desítek jedinců.		
	stav:	dobrý	
	trend vývoje:	setrvalý	

V r. 2007 byla na části území ručně odstraněna netýkavka malokvětá. Vytrháním rostlin došlo k jejímu potlačení na místech s výskytem vstavačovitých. Nedošlo k úplné eliminaci druhu, ale v následujících letech se rozloha populace zmenšila na ½ plochy. Díky zásahu došlo pravděpodobně i ke zlepšení světelných podmínek pro další druhy (shrnutí bukového listí, odstranění biomasy). Následný rok byl v bučinách zaznamenán téměř dvojnásobný počet bylin, počet druhů ale zůstal zachován.

V r. 2008 byly odstraněny větve z míst s výskytem vstavače nachového. Větve ležely na jeho sterilních růžicích. Následně bylo nad místem jeho výskytu proředěno i stromové patro, odstraněno cca 10 vzrostlých stromů. Zásah lze hodnotit částečně pozitivně, počet kvetoucích jedinců se zvýšil ze 3 na 19, ale po prosvětlení zde došlo také k výraznému nárůstu bukového zmlazení, které pak postupně potlačilo populaci vstavače, to vyvolalo nutnost zásahu v roce 2019 (viz níže).

V únoru 2018 bylo vytěženo z porostní skupiny 5Aa6 celkem 19 borovic vejmutovek (průměr kmene 12–43 cm ve výšce 130 cm nad zemí). Další živé vzrostlé vejmutovky zde již nebyly zaznamenány.

Na začátku března 2019 byl proveden výřez bukového nárostu na lokalitě s výskytem vstavače nachového (východní okraj por. sk. 5Aa17a/1), a to včetně odklizení vyřezané hmoty mimo tuto plochu. Zpětně lze tento zásah označit jako nedostatečný, pouze s malým pozitivním vlivem na populaci vstavače nachového. Bude tedy třeba obdobný management provést intenzivněji a na větší ploše.

Z lesnických zásahů jsou zde tak prováděny pouze účelové zásahy pro podporu biodiverzity a v malé míře také nahodilá těžba (zejména aktivních kůrovcových smrků a dalších jednotlivých stromů ohrožujících bezpečnost na přilehlé silnici).

Zásahy naplánované v minulém plánu péče:

Potlačení invazních a expanzivních druhů na celém území památky – byly provedeny výše uvedené zásahy.

Zlepšení světelných podmínek pro druhy bylinného patra, odklizení dřevní hmoty z ploch s výskytem ZCHD – byly provedeny výše uvedené zásahy, další dřevní hmota na lokalitách s výskytem chráněných rostlin nebyla zjištěna, k prosvětlení starších porostů (ve stadiu rozpadu) zde dochází samovolně.

2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize

Nejsou předpokládány výrazné kolize. Pouze při ponechávání ležící mrtvé dřevní hmoty k přirozenému rozkladu (stanoviště vhodné pro bezobratlé, houby a další organizmy), je nutné toto dřevo odstranit (přesunout v rámci PP) z ploch s výskytem vzácných a chráněných bylin.

3. Plán zásahů a opatření

3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ

3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání

a) péče o lesní ekosystémy na lesních pozemcích

Rámcová směrnice péče o lesní porosty na lesních pozemcích

Číslo směrnice	Kategorie lesa	Soubory lesních typů	Cílový předmět ochrany
1	les zvláštního určení	3S, 3K, 3B (3U, 0Z)	L5.3 Vápnomilné bučiny; vstavač nachový (<i>Orchis purpurea</i>); korálice trojkланá (<i>Corallorhiza trifida</i>); kruštík růžkatý (<i>Epipactis muelleri</i>); okrotice bílá (<i>Cephalanthera damasonium</i>)
Předpokládaná cílová druhová skladba dřevin			
SLT	Druhy dřevin a jejich orientační podíly v cílové druhové skladbě (%)		
0Z	BO 90, BR 10, DB		
3K	BK 60–70, DB 30–40, JD +-10		
3S	BK 60, DB 20, JD 10-20, LP +-10		
3B	BK 50–60, DB 30, HB 10, JD +-10, JV, KL, LP		
3U	JS 40, BK 30, JD 10, JV 20, DB, LP, JL, OL		
Porostní typ A		Porostní typ B	
Relativně přirozené lesy s převahou listnatých dřevin, zejména buku.		Hospodářsky výrazněji pozměněné porosty, často s hojnými jehličnany.	
Základní rozhodnutí			
Hospodářský způsob (forma)		Hospodářský způsob (forma)	
účelový výběr (jednotlivý)		účelový výběr (jednotlivý až skupinovitý)	
Obmýtl	Obnovní doba	Obmýtl	Obnovní doba
160	50	120	40
Dlouhodobý cíl péče o lesní porosty			
Přirozeně se vyvíjející les s drobnými usměrňujícími zásahy pro podporu zvláště chráněných druhů.		Maloplošně obhospodařovaný les blížící se přirozenému stavu.	
Způsob obnovy a obnovní postup			
Převážně jednotlivý účelový výběr geograficky či stanovištně méně vhodných dřevin (MD, SM, na živnějších půdách i BO).		Jednotlivý až skupinovitý účelový výběr (zejména MD, SM, BO) ve prospěch cílových dřevin přirozené druhové skladby a usnadnění jejich přirozené obnovy.	
Způsob zalesnění, stanovení druhů a procento melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu			
Přirozená obnova, pouze v místech, kde cílové dřeviny nezmlazují, podsadba chybějících druhů (např. JD) do prosvětleného porostu.		Kde je to možné, přirozená obnova dřevin cílové druhové skladby, jinak umělá obnova (např. JD, LP, BK) do prosvětleného porostu.	
Dřeviny uplatňované při zalesnění za použití umělé obnovy (%)			
SLT	druh dřeviny	komentář k způsobu použití dřeviny při umělé obnově	
3S, 3K, 3B	JD, LP, BK	Vnášení ve skupinkách, ochrana proti zvěři.	
Péče o nálety, nárosty a kultury a výchova porostů			
Umělou obnovu citlivějších dřevin chránit před zvěří, dle možností a situace jednotlivě nebo skupinovitě. Při výchovných zásazích odstraňovat geograficky a stanovištně nevhodné dřeviny. Důsledně uvolňovat přimíšené cílové dřeviny přirozené druhové skladby.			

Opatření ochrany lesa včetně provádění nahodilých těžeb
Včas kácet a vyklízet aktivní kůrovcové stromy (zejména smrky) a stromy ohrožující bezpečnost na přilehlé silnici. Jinak stojící souše i ležící stromy ponechávat v plném rozsahu k zetlení. Dřevní hmotu však nenechávat ležet přímo na lokalitách s výskytem chráněných rostlin.
Poznámka

Přílohy:

M4 – Lesnická mapa typologická

M5 – Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů

b) péče o populace a biotopy rostlin a hub

Péče o rostliny spočívá především v zajištění vhodných podmínek (světelných, vlhkostních) pro druhy bylinného patra, zejména pro vstavačovitě rostliny. Očekávaným efektem je vyšší šance opylovačů dostat se ke kvetoucím rostlinám a současně tak zvýšení procenta kvetoucích jedinců druhu vstavač nachový na úkor rostlin sterilních (resp. vyšší reprodukční schopnosti populace). Toho lze dosáhnout jednotlivým výběrem vzrostlých stromů, výřezem zapojujícího se nárůstu dřevin a odklizením ležící mrtvé dřevní hmoty z ploch s výskytem vzácných druhů rostlin. Vhodné by mohlo být také odstraňování nebo narušování silné vrstvy bukového listí (ručním nářadím, nesmí dojít k poškození nadzemní částí ani odhalení podzemních částí orchidejí). V případě potřeby je žádoucí též ručně likvidovat porosty netýkavky malokvěté (*Impatiens parviflora*) a také sledovat expanzivní chování konvalinky vonné (*Convallaria majalis*). Tyto dva druhy potlačují další druhy z bylinného patra, včetně těch zvláště chráněných.

Neodstraňovat plošně tlející dřevní hmotu, zejména kmeny přirozeně padlých stromů – jedná se o substrát vzácnějších dřevních druhů hub, např. štitovek.

c) péče o populace a biotopy živočichů

Pro optimální rozvoj bezobratlých živočichů vázaných na mrtvé dřevo je žádoucí ponechávat v porostech co nejvíce odumřelého a odumírajícího dřeva k zetlení (souše i ležící kmeny a větve). Totéž se týká i zachování doupných stromů pro hnízdicí ptactvo a netopýry.

d) zásady jiných způsobů využívání území

Při provádění opatření dle plánu péče o Přírodní památku Osinalické bučiny musí být dbáno na ochranu území s archeologickými nálezy, jak je uvedeno v § 22 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění (dále jen „památkový zákon“). Toto upozornění se podle uvedeného ustanovení týká i „jiné činnosti“, která by mohla ohrozit provádění archeologických výzkumů. Jinou činností mohou být chápány i zemní zásahy spojené s péčí o les, náletové dřeviny či zásahy do terénů, a to zásahy prováděné jak pomocí těžké techniky, tak ručně. Povinností dle § 22 odst. 2 památkového zákona je oznámit před zahájením zemních prací svůj záměr Archeologickému ústavu Akademie věd České republiky v.v.i. se sídlem Letenská 4, 118 01 Praha 1.

3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území

a) lesy na lesních pozemcích

Na území přírodní památky se předpokládá pouze velmi omezená hospodářská činnost v lesních porostech. Ta by se měla zaměřit jen na porosty svým druhovým složením a strukturou odlišnou od cílového stavu. Zde je tedy možné případné zásahy zacílit zejména na úpravu druhové skladby (postupné odstraňování dřevin stanovištně méně vhodných a také geograficky nepůvodních) a vytváření podmínek pro přirozenou obnovu cílových dřevin. V naprosté většině porostů jsou však plánovány pouze účelové zásahy pro zlepšení stanovištních podmínek vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin. Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v lesních porostech je uveden v příloze T1.

Přílohy:

T1 – Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností

Při obhospodařování na památku navazujících lučních porostů by zde nemělo docházet k přihnojování, hromadění či dlouhodobému uskladňování biomasy při okraji lesa, aby tak nedocházelo k přísunu dalších živin do chráněného území.

Lesní porosty v ochranném pásmu nevyžadují zvláštní zacházení, dostačující je dodržování zásad stanovených rámcovými směrnici hospodaření, které jsou obsaženy v OPRL.

3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu

Území je geodeticky zaměřeno. V terénu je řádně označeno hraničníky a pruhovým značením. V období platnosti plánu péče bude třeba obnovit pruhové značení a pravidelně kontrolovat stav hraničníků a informační tabule.

3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území

a) vyhlášovací dokumentace

Bez návrhu.

b) návrhy potřebných správních rozhodnutí o výjimkách, povoleních nebo souhlasech

Povinností dle § 22 odst. 2 památkového zákona je oznámit před zahájením zemních prací svůj záměr Archeologickému ústavu Akademie věd České republiky v.v.i. se sídlem Letenská 4, 118 01 Praha 1.

c) ostatní

Bez návrhu.

3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností

Území není nadměrně rekreačně využíváno, regulace návštěvníků tedy není nutná. Je však vhodné kontrolovat, zda se zejména na ploše před informační tabulí (bezlesí 5Aa102) nehromadí nelegálně odhozené odpadky a případně zajistit jejich bezodkladný úklid.

3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území

Udržování stávající naučné tabule a cedulek na hraničních stojanech. Další propagace chráněného území je z hlediska ochrany přírody nežádoucí, tudíž se nedoporučuje.

3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území

V současnosti se dokončují inventarizační průzkumy se zaměřením na vybrané skupiny živočichů (konkrétně na netopýry a na hmyz). Tyto průzkumy jsou realizovány v rámci projektu „Monitoring a mapování vybraných druhů rostlin a živočichů a inventarizace maloplošných zvláště chráněných území v národně významných územích v České republice organizovaného Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky (Registrační číslo projektu EIS: CZ.05.4.27/0.0/0.0/17_078/0005239)".

Jedenkrát během platnosti tohoto plánu péče je žádoucí realizovat komplexní průzkum flory a vegetace, ideálně třikrát pak inventarizaci pouze významných druhů rostlin (s důrazem na předměty ochrany, tj. rostliny z čeledi *Orchidaceae*). Měla by být zjištěna jejich početnost, stav populace, zhodnocena efektivita dosavadní péče o území přírodní památky a vznesena doporučení pro budoucí péči, resp. sledovány a zhodnoceny indikátory cílového stavu uvedené v kap. 1.8.

4. Závěrečné údaje

4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností)

Druh zásahu (činnost)	Odhad množství (např. plochy)	Četnost zásahu za období plánu péče	Orientační náklady za období platnosti plánu péče (Kč)
Mechanická likvidace rudérálních a invazních druhů, výřez nežádoucího nárostu dřevin a odklizením ležící mrtvé dřevní hmoty z ploch s výskytem vzácných druhů rostlin.	0,25 ha	2×	30.000,-
Obnova pruhového značení a údržba hraničníků	1,6 km 4 hraničníky	1×	8.000,-
Údržba naučných tabulí a cedulek	1 tabule 2 cedule	1×	2.000,-
N á k l a d y c e l k e m (Kč)			40.000,-

Předpokládané orientační náklady jsou stanoveny pouze s ohledem na § 68 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. Finančně-právní stránka je vždy řešena až před realizací konkrétních zásahů.

4.2 Použité podklady a zdroje informací

Filippov a kol. (2018): Příručka hodnocení biotopů, 506 s. – Depon. in AOPK ČR.

Friedrich A. (2018): Závěrečná zpráva k aktualizaci mapování biotopů: okrsek CZ3278. – Ms., depon. in ÚSOP, AOPK ČR, 11 pp.

Grulich V. & Chobot K. [eds] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. – Příroda, Praha, 35: 1–178.

Halda J. & Halda J. (2018): Inventarizační průzkum PP Osinalické bučiny z oboru lišejníky: Závěrečná zpráva. – Ms., depon. in AOPK ČR, 9 pp.

Hejda R., Farkač J., Chobot K. [eds] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species of the Czech Republic. Invertebrates. – Příroda, Praha, 36: 1–612.

Holec J. & Beran M. [eds] (2006): Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. Red list of fungi (macromycetes) of the Czech Republic – Příroda, Praha, 24: 1–282.

Chobot K. & Němec M. [eds] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – Příroda, Praha 34: 1–182.

Chytrý M., Kučera T., Kočí M., Grulich V. & Lustyk P. [eds] (2010): Katalog biotopů České republiky. Ed. 2. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.

Jersáková J., Kindlmann P. (2004): Zásady péče o orchidejová stanoviště. Kopp, České Budějovice. 119 p.

Liška J. & Palice Z. (2010): Červený seznam lišejníků České republiky (verze 1.1). – Příroda, Praha, 29: 3–66

Kříž M. (2020): Mykologický průzkum PP Osinalické bučiny: Závěrečná zpráva. Inventarizační průzkum. – Ms., depon. in AOPK ČR, 42 pp.

Rivolová L. (2020): Botanický inventarizační průzkum PP Osinalické bučiny – floristika: Závěrečná zpráva. Inventarizační průzkum. – Ms. depon. in AOPK ČR.

Nálezová databáze ochrany přírody

Výpis z rezervační knihy ZCHÚ. – Ms., depon. in Správa CHKO Kokořínsko – Máchův kraj

4.3 Seznam používaných zkratek

AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
EVL – evropsky významná lokalita
CHKO – chráněná krajinná oblast
CHOPAV – chráněná oblast přirozené akumulace vod
IUCN – International Union for Conservation of Nature
KN – katastr nemovitostí
LHC – lesní hospodářský celek
LHP – lesní hospodářský plán
OP – ochranné pásmo
OPRL – oblastní plán rozvoje lesů
PP – přírodní památka
RP – regionální pracoviště
SLT – soubor lesních typů
ZCHD – zvláště chráněný druh
ZCHÚ – zvláště chráněné území

Zkratky dřevin užívané v tabulkách a v textu:

BB – javor babyka (*Acer campestre*)
BK – buk lesní (*Fagus sylvatica*)
BO – borovice lesní (*Pinus sylvestris*)
BR – bříza bělokorá (*Betula pendula*)
DB, DBZ – dub zimní (*Quercus petraea*)
HB – habr obecný (*Carpinus betulus*)
JD – jedle bělokorá (*Abies alba*)
JIV – vrba jíva (*Salix caprea*)
JL – jilm habrolistý (*Ulmus minor*)
JV – javor mléč (*Acer platanoides*)
KL – javor klen (*Acer pseudoplatanus*)
KR – keře
LP – lípa srdčitá (*Tilia cordata*)
MD – modřín opadavý (*Larix decidua*)
OL – olše lepkavá (*Alnus glutinosa*)
OS – topol osika (*Populus tremola*)
SM – smrk ztepilý (*Picea abies*)
VJ – borovice vejmutovka (*Pinus strobus*)

Další použité zkratky (pokud nejsou všeobecně srozumitelné) jsou vysvětleny na příslušných místech textu.

4.4. Podklady pro plán péče zpracoval

AOPK ČR, RP Správa CHKO Kokořínsko – Máchův kraj

Plán péče není dílem autorským, ale úředním podle § 3 písm. a) zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon).

5. Přílohy

Tabulky: Příloha T1 – **Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich**

Mapy: Příloha M1 – **Orientační mapa s vyznačením území**

Příloha M2 – **Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma**

Příloha M3 – **Mapa dílčích ploch a objektů**

Příloha M4 – **Lesnická mapa typologická**

Příloha M5 – **Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů**

Vrstvy: Příloha V1 – **Digitální grafické znázornění průběhu hranic dílčích ploch**

Protokol o způsobu vypořádání připomínek, kterým se zároveň plán péče schvaluje

